

ลิขสิทธิ์ : สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
ปี : 2561
ชื่อเรื่อง : ศึกษาทิศทางการพัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมเพื่อสังคม ที่เหมาะสมกับประเทศไทย
เมือง : กรุงเทพฯ
ภาษา : ไทย
สถานที่พิมพ์ : สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
นักวิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนิต เรืองรุ่งชัยกุล
บทคัดย่อ :

ปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวสู่การปฏิรูปประเทศในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเมืองการปกครอง ไตรคมนามคม พลังงาน การเกษตร สาธารณสุข รวมถึงการศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามแนวทาง Thailand 4.0 โดยมีกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และน้อมนำหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนของประชาคมโลก (Sustainable Development Goals: SDGs) โดยพัฒนาและปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์โลก ในยุคที่มีการแข่งขันกันด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Technology and Innovation) ความท้าทายในการขับเคลื่อนต่อการพัฒนาประเทศคือ “การขยายผลเทคโนโลยีและนวัตกรรมสู่ประชาชน” เพื่อพัฒนาขีดความสามารถทางนวัตกรรมของสังคม การสร้างเครือข่ายธุรกิจ การเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ กำลังการผลิต โครงสร้างพื้นฐาน และพัฒนากำลังคน โดยมีเป้าหมายสุดท้ายคือ “เพื่อมุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน” ภายใต้กรอบประเด็นนวัตกรรมเพื่อสังคม (Social Innovation) 9 ด้าน คือ 1) ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 2) ด้านความเชื่อมโยงระหว่าง อาหาร น้ำ และพลังงาน 3) ด้านภาครัฐและการศึกษา 4) ด้านการเงิน การจ้างงาน และสวัสดิการสังคม 5) ด้านเกษตรกรรมยั่งยืน 6) ด้านความเป็นเมือง 7) ด้านสุขภาพ 8) ด้านการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม และ 9) ด้านการจัดการภัยพิบัติ

ในการศึกษาทิศทางการพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนนวัตกรรมเพื่อสังคมที่เหมาะสมกับประเทศไทย โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและสังคมไทย โดยสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (SDGs) รวมถึงกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในมิติต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และแผนนโยบายของหน่วยงาน กระทรวง องค์กร สถาบันที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยสรุปผลการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์นโยบายนวัตกรรมเพื่อสังคมที่เหมาะสมกับประเทศไทย โดยการศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (SDGs) ใน 17 เป้าหมาย และแผนนโยบายของ 18 หน่วยงานในประเทศ โดยวิเคราะห์ภายใต้กรอบประเด็นนวัตกรรมเพื่อสังคม 9 ด้านนั้น พบว่า มีความสอดคล้องกับ “ด้านภาครัฐและการศึกษา” และ “ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” แสดงให้เห็นถึงประชาคมโลก รวมถึงประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรในประเทศ และการพัฒนาควรเป็นไปในความยั่งยืนโดยคำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2. จากการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชาติ ภายใต้หัวข้อ “ทิศทางการพัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุน นวัตกรรมเพื่อสังคม” เพื่อขยายความหมายและรายละเอียดแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุน นวัตกรรมเพื่อสังคม จากการร่วมระดมความคิดเห็นของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในมุมมองบุคลากรในประเทศไทย โดยได้พิจารณาจากผลการวิเคราะห์ SDGs ใน 17 เป้าหมาย และแผนนโยบายของ 18 หน่วยงานในประเทศ ในการประชุมได้จำแนกประเด็นนวัตกรรมออกเป็น 3 กลุ่ม โดยแต่ละด้านประกอบด้วย ทิศทางการพัฒนาด้านนวัตกรรมทางสังคม ดังนี้ กลุ่มที่ 1: ด้านความเชื่อมโยงระหว่าง อาหาร น้ำ และพลังงาน จำนวน 6 แนวทาง ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 4 แนวทาง ด้านการจัดการภัยพิบัติ จำนวน 2 แนวทาง และด้านเกษตรกรรมยั่งยืน จำนวน 7 แนวทาง กลุ่มที่ 2: ด้านการเงินการจ้างงานและสวัสดิการสังคม จำนวน 5 แนวทาง ด้านความเป็นเมือง จำนวน 5 แนวทาง และด้านภาครัฐและการศึกษา จำนวน 10 แนวทาง และกลุ่มที่ 3: ด้านสุขภาพ จำนวน 4 แนวทาง และด้านการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม จำนวน 7 แนวทาง รวมทั้งหมด 50 แนวทาง

3. การประชุมเชิงปฏิบัติการระดับนานาชาติ ภายใต้หัวข้อ “Thailand Future Week 2018” International Workshop on Future of Social Disruption and Sustainable Development Goals (SDGs) (Thailand’s Directions) ได้ลำดับความสำคัญของทิศทางการพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุน นวัตกรรมเพื่อสังคมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและสังคมไทย 5 อันดับต่อกรอบประเด็นนวัตกรรมเพื่อสังคม 9 ด้าน

การลำดับความสำคัญของทิศทางการพัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนนวัตกรรมเพื่อสังคมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและสังคมไทย จากการศึกษาแผนนโยบายหน่วยงานภาครัฐในประเทศ การร่วมระดมความคิดเห็นของนักวิชาการไทย และผู้เชี่ยวชาญในมุมมองชาวต่างชาติ ภายใต้กรอบประเด็นนวัตกรรมเพื่อสังคม 9 ด้าน พบว่ามีความเห็นที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญในการจัดการทรัพยากร ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้งนี้ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญในและต่างประเทศ ได้เล็งเห็นถึงสถานการณ์ปัญหาในปัจจุบันที่ควรได้รับการแก้ไข ส่งเสริม สนับสนุน และการพัฒนานวัตกรรมเชิงพื้นที่ให้ประเทศและสามารถดำเนินการได้ในระยะสั้น สำหรับการจัดการทรัพยากร ต่อยอดองค์ความรู้ ผลลัพธ์ชุมชน ความคิดสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงผู้ได้รับผลประโยชน์เป็นสำคัญ อาทิเช่น เกษตรกร กลุ่มกิจการเพื่อสังคม กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึง พลเมืองและประชาสังคมในประเทศ เพื่อพัฒนายกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนแบบองค์รวมในประเทศต่อไป โดยสามารถสรุปทิศทางการพัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมเพื่อสังคมที่เหมาะสมกับประเทศไทยในแต่ละด้าน 3 อันดับแรก ได้ดังนี้

ด้าน	ทิศทางการพัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนนวัตกรรมเพื่อสังคมที่เหมาะสมกับประเทศไทย
1. ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	อันดับที่ 1 ขยะชุมชน (Municipal solid waste; MSW) อันดับที่ 2 น้ำเสีย (Waste Water) อันดับที่ 3 ขยะทางการเกษตร (Agriculture Waste)
2. ด้านความเชื่อมโยงระหว่างอาหาร น้ำ และพลังงาน	อันดับที่ 1 การพึ่งพาพลังงานด้วยตนเองของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ อันดับที่ 2 ระบบผลิตไฟฟ้าแบบผสมผสาน (hybrid) เพื่อลดปัญหา

	<p>การบริหารจัดการเชื้อเพลิง</p> <p>อันดับที่ 3 การบริหารจัดการน้ำ เช่น ธนาคน้ำใต้ดิน ระบบผันน้ำ</p> <p>ชลประทานด้วยพลังงานสะอาด</p>
3. ด้านภาครัฐและการศึกษา	<p>ด้านภาครัฐ</p> <p>อันดับที่ 1 นวัตกรรมบริการสาธารณะ (Public Service Innovation)</p> <p>อันดับที่ 2 ความเสมอภาคและการเข้าถึง (Equity and accessibility)</p> <p>อันดับที่ 3 การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน (People participation)</p>
	<p>ด้านการศึกษา</p> <p>อันดับที่ 1 การเรียนรู้ตลอดชีวิต/ความคิดสร้างสรรค์</p> <p>อันดับที่ 2 เรียนรู้การปรับตัว (Learning to learn/adaptive learning)</p> <p>อันดับที่ 3 เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง (Learning by doing)</p>
4. ด้านการเงิน การจ้างงาน และสวัสดิการสังคม	<p>ด้านการเงิน</p> <p>อันดับที่ 1 เงินทุนขนาดเล็กสำหรับกิจการเพื่อสังคม (Micro financing for social enterprise)</p> <p>อันดับที่ 2 นวัตกรรมทางการเงิน (Innovation financing)</p> <p>อันดับที่ 3 ประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างและการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (Public procurement efficiency and open data)</p>
	<p>ด้านการจ้างงานและสวัสดิการสังคม</p> <p>อันดับที่ 1 การจ้างงานสำหรับกลุ่มที่ด้อยโอกาส (Employment for vulnerable group)</p> <p>อันดับที่ 2 การพัฒนาเยาวชน (Youth force to co-create next generation for development)</p> <p>อันดับที่ 3 การเพิ่มทักษะอาชีพ (Capacity Building)</p>
5. ด้านเกษตรกรรมยั่งยืน	<p>อันดับที่ 1 อาหารอินทรีย์ (Organic Food)</p> <p>อันดับที่ 2 การเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming, Plant Factory)</p> <p>อันดับที่ 3 การยกระดับผลผลิตทางการเกษตรและเกษตรอินทรีย์ครบวงจร</p>
6. ด้านความเป็นเมือง	<p>ด้านเทคโนโลยี (Technology)</p> <p>อันดับที่ 1 สมาร์ทซิตี (Smart City Vision)</p> <p>อันดับที่ 2 การออกแบบโครงสร้างพื้นฐานและการขนส่ง (Universal Design for infrastructure and transportation)</p> <p>อันดับที่ 3 การแบ่งพื้นที่: การเสริมสร้างพลังชุมชนและเตรียมความพร้อมสำหรับ การเปลี่ยนแปลง (Gentrification: Community empowerment and adaptation to be ready)</p>

	for change) ด้านฐานข้อมูลและการจัดการ (Big Data and Management) อันดับที่ 1 รูปแบบการจราจรแบบสมาร์ทและการขนส่งสาธารณะ (Smart collection on traffic pattern and public transit) อันดับที่ 2 การจัดการที่จอดรถและการจัดการข้อมูลการขนส่ง สาธารณะ (Public transit information management) อันดับที่ 3 ความร่วมมือ ภาครัฐ ภาคเอกชน (การเปิดเผยข้อมูล) (PPP- Public Private Partnership (data sharing))
7. ด้านสุขภาพ	อันดับที่ 1 สวัสดิการผู้สูงอายุ Aging society & community (Elderly welfare) อันดับที่ 2 โทรเวชกรรม (Telemedicine) อันดับที่ 3 ตำรับยาไทยแผนโบราณ (Thai traditional medicine)
8. ด้านการท่องเที่ยว	อันดับที่ 1 การท่องเที่ยวชุมชน/วัฒนธรรม อย่างยั่งยืน (Sustainable community and cultural based tourism) อันดับที่ 2 แอปพลิเคชันแบบดิจิทัลสำหรับการท่องเที่ยว (เสริมสร้างศักยภาพของไกด์ในท้องถิ่นเพื่อให้ประสบการณ์ใน ท้องถิ่น (Virtual reality; VR) อันดับที่ 3 สร้างวัฒนธรรมเพื่อสร้างมูลค่า (Create culture to create value)
9. ด้านการจัดการภัยพิบัติ	อันดับที่ 1 การจัดการน้ำท่วม (Flood management) อันดับที่ 2 ระบบการแจ้งเตือนภัยพิบัติด้วย ICT อันดับที่ 3 การวางแผนและการจัดงบประมาณ (Planning and budgeting)

Year : 2018
Title : Direction and Appropriate Social Innovations for the promotion and support of Thailand Development
City : Bangkok
Language : Thai
Publisher : Thammasat University Research and Consultancy Institute
Researcher : Assistant Professor Dr. Tanit Ruangrunghaikul
Abstract :

At present, Thailand is gearing toward all sectorial reforms i.e. economic, social, environmental, politics, telecommunications, energy, agriculture, health and education. The ultimate goal is developing Thailand to achieve the slogan of “Stability, Prosperity, and Sustainability” according to the Thailand 4.0 direction. Thailand’s developmental framework is also based on the 20-Year National Strategy (2017 - 2036), the National Economic and Social Development Plan, and the Sufficiency Economy Philosophy. The strategic directions will also be consistent with the Sustainable Development Goals (SDGs) while keep up with the changing world situation. In this competitive era, the challenge is in facilitating the country development through the “Extension of Technology and Innovation to the People”. Through social innovation, the people can enable business network, enhance product value, increase production, support basic infrastructure, and foster workforce. The aim is to equally improve the quality of life for the people in the 9 Social Sectors: 1) Environmental Stewardship, 2) Food, Water and Energy Nexus, 3) Government & Education, 4) Finance, Employment & Social Welfare, 5) Sustainable Agriculture, 6) Urbanization, 7) Healthy Futures, 8) Tourism & Culture, and 9) Disaster Services.

In this work, Thailand’s Directions for Social Innovation to Support Sustainable Development Goals were determined from the documentation studies of the policies of Thai ministries, research agencies, governmental organizations and international agencies. The documentation studies for social innovation appropriate for Thailand context revealed that there are correlations in the area of “Environmental Stewardship” and “Government & Education”. This indicated that Thailand and the global population realized the importance of human capital and the developments should have environmental conservation in mind. The results from the documentation studies were discussed and analyzed in the “National Workshop on Thailand’s Directions for Social Innovation to Support Sustainable Development Goals” which was held on June 22, 2018. The participants of the National Workshop were from academia, research agencies, government and private sectors. The goal was to narrow down the topics in 9 social sectors and determine the social innovation direction to benefit the Thai context for 2019-2021 as well as support the SDGs. The national workshop resulted in 50 social innovation directions for the 9 social sectors. The second workshop, “International Workshop on Future of Social Disruption and Sustainable

Development Goals (SDGs) (Thailand’s Directions)” was held on August 31, 2018. The workshop focused on the brainstorming and discussion of the international expert perspectives to highlight and rank the important and significant social innovation directions, topics and supporting mechanisms. The concluding 3 rankings for Thailand Social Innovation Direction for each social sectors are display as follow:

Social Sector	Thailand’s Social Innovation Direction
1. Environmental Stewardship	Rank 1: Municipal solid waste Rank 2: Waste water Rank 3: Agricultural Waste
2. Food, Water and Energy Nexus	Rank 1: Self-dependent in energy for the community Rank 2: Hybrid system for power generation to reduce issues with fuel management Rank 3: Water management i.e. Underground water bank, clean energy for irrigation
3. Government & Education	Rank 1: Public Service Innovation Rank 2: Equity and accessibility Rank 3: People participation
	Education Rank 1: Lifelong learning/ Creative learning Rank 2: Learning to learn/adaptive learning Rank 3: Learning by doing
4. Finance, Employment & Social Welfare	Finance Rank 1: Micro financing for social enterprise Rank 2: Innovation financing Rank 3: Public procurement efficiency and open data
	Employment & Social Welfare Rank 1: Employment for vulnerable group Rank 2: Youth force to co-create next generation for development Rank 3: Skills/Capacity Building
5. Sustainable Agriculture	Rank 1: Organic Food Rank 2: Smart Farming/ Plant Factory Rank 3: Improve quality of agricultural product and organic farming – complete cycle
6. Urbanization Technology	Technology Rank 1: Smart City Vision Rank 2: Universal Design for infrastructure and transportation

	<p>Rank 3: Gentrification: Community empowerment and adaptation to be ready for change</p> <p>Big Data and Management</p> <p>Rank 1: Smart collection on traffic pattern and public transit</p> <p>Rank 2: Public transit information management</p> <p>Rank 3: PPP- Public Private Partnership (data sharing)</p>
7. Healthy Futures	<p>Rank 1: Aging society & community</p> <p>Rank 2: Telemedicine</p> <p>Rank 3: Thai traditional medicine</p>
8. Tourism & Culture	<p>Rank 1: Sustainable community and cultural-based tourism</p> <p>Rank 2: Digital tourism application for tour guides and tourists</p> <p>Rank 3: Enhance cultural relationship and bring Thai brand/image to international stage</p>
9. Disaster Services	<p>Rank 1: Flood management</p> <p>Rank 2: Monitoring and warning system with ICT</p> <p>Rank 3: Planning and budgeting</p>